

PASSAGE

Voor mij alleen de weg. Voor mij alleen.
Zoals een albatros alleen moet gaan.
Zoals mijn onbevreesde zuster maan

die zelf de nacht verlicht die zij doorstaat.
Geen huis meer achter mij, geen huis meer voor.
Alleen de woorden die ik in mij hoor,
alsof een medestem mij kent en leidt.

Ik kan niet anders dan in luister gaan.
Als had ik vleugels, deed ik sterren aan.
Met u alleen de weg, met u alleen

- Maria de Groot - muziek Mariëtte Harinck

Bij het lied PASSAGE

ROUTE ROMANE 2010

Is een parcours van een tiental stadjes gekenmerkt door Romaanse kunst of architectuur in de **Auvergne** in Frankrijk.

Omdat wij - meer nog dan van gotische kathedralen, of -Godbetert- overdadige barok - houden van die sobere architectuur maakten we die reis in de **lente 2010**. Het werd een hele mooie reis, helaas de laatste voor ons als koppel en daardoor ook heel uitzonderlijk. Voor mij persoonlijk is er bij enkele locaties een link naar het gedicht **Passage**.

Brioude, Lavaudieu, Saint-Nectaire en La Chaise Dieu... om er maar enkele te noemen. Alle zijn het startplaatsen of **passages voor de pelgrims op de camino naar Santio De Compostella**.

Centraal op de route is de romaanse basiliek van **Brioude**.

Merkwaardig, want heel modern, zijn daarin de eigentijdse glasramen uit 2009 van de Koreaanse kunstenaar en Dominikaan, pater **KIM EN JOONG**.

Hij zelf benoemt de Vitraux als "**Peindre sur le ciel**". Het zijn abstracte creaties waarin niet de afbeelding maar wel de kleur en het steeds veranderende licht zo'n groot impact hebben op de voorheen donkere en besloten kerkruimte.

Wij bezochten ze drie keer: bij ochtendlicht, op de middag en bij avondlicht. Telkens was het anders.

Ik interpreteer het gedicht passage als een tocht naar het licht.

La Chaise Dieu ... afgeleid van *Casadei*... (oud-latijn voor *huis van God*)

Oorspronkelijk bij de stichting in 1043 een romaanse abdij. Later is het een gotisch project geworden, niet toevallig op een heuvel gelegen.

Drie bezienswaardigheden van formaat.

Primo:

De **danse macabre** een 24 meter lange fresco van uitzonderlijke kwaliteit. 24 kerkelijke en wereldlijke hoogwaardigheidsbekleders worden er getoond in een dans met skeletten. De dood flirt met zowat alle personen uit de toenmalige gemeenschap... Soldaat, boer, minnestreel, bankier en edelman, ook koning, non en bisschop, ook de paus wordt niet gespaard. Een waarschuwing aan de pelgrims dat ze zich tijdens hun drukke wereldse bezigheden bewust dienen te blijven van het onvermijdelijke van de dood. Tevens wordt er gewezen op het zinloze van onderscheiding van status en sociale rang in het aangezicht van de dood. **Dit confronteert**.

Een tweede uniek gegeven aldaar is de **tentoonstellingsruimte met gerestaureerde wandtapijten**.

Normaal houd ik niet zo van historische wandtapijten. (Meestal pompeus verbeelden ze vaak heldendaden of veroveringen.) Niet bij deze reeks tapijten want puur religieus en in deze uniek. Fragmenten uit het oude testament worden getoetst aan het Nieuwe testament. Het stemt top nadenken want erg vernieuwend, die verwevenheid.

Tussen beide creaties zijn **de pandgangen van het monasterium** – zeg maar

DE PASSAGE voor de kloosterlingen. Erg sober en het zijdelinkse licht is er erg mooi.

Daar op die plek is de foto genomen:

Lut wandelt er (nietsvermoedend) op weg naar het licht... een metafoer

**En nu over het momentum
Passage komt op mijn weg**

In de zomer van 2010 bestel ik de vijfde cd van Nieuw Liedfonds PASSAGE

Ik citeer uit het boekje:

Men hertaalt **Passage** door "**verandering**".

Verandering als bron van vreugde en bron van pijn...

Begin september 2010 wordt Lut ziek en het verdict is beangstigend: acute leukemie.

Er komt een moeilijke tijd aan met gedwongen ziekenhuisopname.

De behandeling vraagt een geïsoleerde kamer waar geen of nauwelijks contact mag.

Uiterekend op dit moment valt de CD PASSAGE in de brievenbus.

Op mijn dagelijkse tocht naar het Brugse ziekenhuis speelt de muziek in de wagen. Het eerste lied *Passage* wordt vaak op repeat gezet want zo mooi. Partituren worden besteld en het lied *Passage* wordt aangeleerd bij de zangers van De Colores. Een mooi koorwerkje:

Ik maak een print van het gedicht met daarbij ook de foto van Lut op de *Passage* in de pandgang van La Chaise Dieu. Veel andere zaken mogen de kamer niet binnen. Ook niet een cd-speler. Het lied *Passage* kan Lut niet beluisteren maar de tekst en de foto vindt ze heel mooi want het refereert naar herinneringen van de reis een paar maand eerder.

We geloven en vertrouwen erop dat de ziekte enkel een *Passage* is... een tijdelijke overgang

Maria de Groot heeft het vaak over de tegenstelling **Dag versus Nacht**

*Ik ben alleen. Ik lijd een dubbel leven.
Ik kan bij dag de vruchten niet vergeten
die in de duisternis te rijpen hingen.*

*Uit ADAGIO
'Venetiaanse gedichten', 2012.*

Voor mij alleen de weg, voor mij alleen.

M.a.w. er is geen ontkomen aan: ik heb een weg te volgen en het zal alleen moeten.

Zoals een Albatros alleen moet gaan;

De Albatros behoort tot de grootste zeevogels en leeft solitair.

Met een vleugelwijdte van ruim drie meter is hij in staat om alleen en zonder rustpauzes een oceaan te overvliegen.

Zoals mijn onbevreesde zuster maan...

een knipoog naar Franciscus van Assisie: "Broeder zon, zuster maan" in het **Zonnelied**

*Wees geprezen, Heer met al uw schepselen,
vooral door broeder zon,
die de dag is en door wie Gij ons verlicht.
En die zo mooi is en straalt met grote pracht;
Wees geprezen, Heer, door zuster maan en de sterren.
Aan de hemel hebt Gij ze gevormd,
helder en kostbaar en mooi.*

Die zelf de nacht verlicht , die zij doorstaat...

de maan verlicht niet maar weerspiegelt het licht van broeder zon als baken om onbevreesd de nacht door te komen...

Geen huis meer achter mij, geen huis meer voor.

Alle veiligheid uit het verleden is weg en zekerheden voor de toekomst zijn er vooralsnog niet.

Alleen de woorden die ik in mij hoor,

Enkel herinneringen (een groene "rugzak") enkel woorden die nazinderen

alsof een medestem mij kent en leidt.

Ik ben gekend in een medestem - een medemens - of , meer nog het vertrouwen in de "ik-zal-er-zijn-gedachte" en ik laat me erdoor leiden

Ik kan niet anders dan in luister gaan.

Ik geloof ... het kan niet anders ... dat het duister (de nacht) weer luister (heerlijk – stralend en badend in het licht) zal worden.

Als had ik vleugels...

Mijn passage eindigt groots. Ik behoor tot de "gevleugelden" (een metafoor voor "engelen" ?) of

als had ik vleugels ...zodat ik vliegen kon op eigen kracht ?

...deed ik sterren aan

Het wordt allicht "hemels"... een vervulling

Met u alleen de weg, met u alleen

refereert naar de aanvang van het gedicht (*Voor mij alleen de weg, voor mij alleen.*)

"Voor mij" ... wordt "met u " .

Alle goede zorgen ten spijt en de vele experimenten voorbij overleed mijn vrouw Lut Ameloot in februari 2011. (niet eens een jaar na de

Voor wie gelooft dat de dood niet het laatste woord heeft, is het gedicht *Passage* een weldaad en een prachtig voorbeeld van Theopoëzie (*De hemel tot spreken brengen*)
Het samen zingen van het lied werkt verbindend.

Tijdens de uitvaart op 23 februari 2011 zong De Colores naast *Passage* ook nog *Pijn wordt Muziek* en *De Disgenoten* . Alle uit dezelfde cd .

Inge Zutterman soleerde, Lieve Boone dirigeerde en Rik Cloet ging voor. Onze dank is groot

Mensen die Lut gekend hebben vinden het samengaan van de foto in de pandgangen van La Chaise Dieu en *Passage* van Maria de Groot een troostende gedachtenis.

Ik geloof in de luisterrijke vervulling van een waardevol leven.

Filip Bisschop - De Lier Brugge – zondag 6 november 2022.